

Et kritisk apropos til Badiou:

I min bog *Eventum tantum. Begivenhedens ethos* fra 2005 har på den ene side forsøgt "to pay honour" til Gilles Deleuze som begivenhedens filosof, på den anden side at kritisere ham for den manglende evne til at tænke forholdet mellem materie og ånd (mening) som grundlaget ikke blot for at forstå begivenhedens genealogi abstrakt og konkret, men endnu vigtigere, for at begribe handlingens mulighed som vejen tilbage fra tanke og sprog til handling. Der er blevet rejst den kritik af min bog, at jeg ikke forholder mig til Alain Badiou's værk om begivenheden, et bidrag til filosofien, som visse i dag vurderer højere end Gilles Deleuzes og Heideggers. Jeg vil kort begrunde, hvorfor Badiou ikke optræder som referencepunkt i mit eget værk, selvom der tilsyneladende er overlapninger både i tænkemåde og formuleringer, hvis man læser mine tekster overfladisk.

Det skyldes, at Badiou efter min opfattelse ikke stiller problemet om begivenheden på en måde, der er relevant, alle hans analysers fortjeneste til trods. At hævde, at begivenheden er en mængde, der er medlem af sig selv (hans hovedtese), der optræder sideordnet med den kausale dimension, kan ikke gribe begivenhedens uendelige ubestemthed, dens dynamiske indskrivelse i en uendelig mængde af mængder (man kan tale om "latente" eller "virtuelle" mængder); ikke yde meningsbegrebet retfærdighed; og alvorligst, ikke bidrage til bestemmelsen af den måde, hvorpå materie og ånd gensidigt virker ind på hinanden gennem handlingens mulighed.

Badiou er af den opfattelse, at begivenheden som skæen ligger hinsides ontologien. I den forstand reproducerer han både Immanuel Kants bestemmelse af viljen som et "noumenon", som en aktivitet, der kun kan begrundes i sig selv, og dermed ikke begrundes, men som samtidig kan forklares kausalt. Præcis denne figur gentager Badiou:

"... en begivenhed er intet andet end et sæt, eller en flerhed af elementer (multiple), hvis form er en lokalitet (site), men begivenhedens opståen som et

supplement trækker et af aksiomerne for flerheden af elementer, nemlig begrundelses-aksiomet, fra.”¹

Han bestemmer begivenhed som ”et brud i forhold til væren”, en figur vi også møder i Søren Kierkegaards begreb om ”springet”, og i Levinas’ placering af etikken, før ontologien, og som er logisk, hvis man vil gøre begivenhedens identitet til et subjektivt projekt, en skabelse ex nihilo, og dermed som frihedens mulighed og dens lakmusprøve – Badiou siger i overensstemmelse med Deleuze, at ”begivenheden er altid gabet mellem to heterogene flerheder af elementer”.

Dette projekt er naturligvis sympatisk, men ontologisk og epistemologisk uholdbart, for begivenheden er netop ikke en ”ubegrundet flerhed af elementer”, altså – som Badiou siger med mængdeteorien vokabular og i relation til Bertrand Russell’s berømte paradoks (at den mængde, der omfatter alle de mængder, der ikke er medlem af sig selv, både er, og ikke er, medlem af sig selv) som sin definition af begivenheden: Den er en mængde, der ikke er medlem af sig selv, men samtidig situeret i en kausalt betinget virkningsammenhæng, en ontologisk bestemt ”lokalitet”.

Når Badiou siger, at ”begivenheden er sammensat af elementerne af en lokalitet, men også af begivenheden selv, der tilhører sig selv”, så begår han en række helt fundamentale erkendelsesteoretiske fejltagelser. Der er ræson i at hævde, at ”en lokalitet er den del af en situation, hvori alle elementerne er på kanten af det tomme rum (Void)” for så vidt en begivenheds materielle dimension – som jeg med stoikernes terminologi kalder ”tynchanon” – på det begrebslige plan må have distinkte egenskaber, der udmærker dens elementer, hvis den skal kunne angribes kausalt. At han så også hævder, at mængden af disse elementer er endelige, kan kun skyldes, at han enten ignorerer eller hypostaserer kvantefysikken i denne kontekst, men det er en anden sag.

Fra en restriktiv mængdelogikens perspektiv vil både tanken og meningen som kategorier være mængder, der er medlem af sig selv, men fra et mere skarpt analytisk perspektiv er det nonsens, da tænkning og mening som processer kendetegnes af uendelig, dynamisk ambivalens.

¹ Alain Badiou: *Theoretical Writings. Chap. 8: The Event as Trans-Being*. Edt. and transl. by Ray Brassier & Alberto Toscano. Netudgave. London 2003. p. 118-19.

I den forstand opererer jeg selv med alma-begivenheden som den tomme plads, men netop ikke som den tomme mængde, for hele begivenhedens væsen består i at overskride ethvert begreb om mængde, dvs. dens væsen er trans-semantisk for så vidt den er afhængig af ordet (modsat begrebet), og ordets opståen i de fleste tilfælde ikke kan begrundes, heller ikke selvom man accepterer at den onomatopoietiske praksis er en semantisk akt, hvori meningsfænomenet konstitueres samtidig med den deiktiske benævnelse (jeg peger og siger "xxx", fordi "xxx" har samme form som den lyd, jeg kan lave).

Her kommer vi til en af grundsvaghederne i både Deleuzes og Badiou's tænkning, at de tilsyneladende ikke forstår, at betydningens begivenhed tidsligt falder sammen med begivenhedens betydning, at meningens opståen som begivenhed, eller begivenhedens opståen som mening, altid er foregrebet. Det betyder, at den er ontologisk bestemt, blot ikke erkendbar af os. Den er ontologisk bestemt af den materielle dimensions kausale lovmæssigheder og kaotiske virkningssammenhænge, og dermed fænomenalt eller ontisk et "noumenon", en "ting-i-sig-selv" i Kants forstand, men ikke ontologisk set. Og den er ontologisk bestemt af den måde, hvorpå vi foregriber og virkeliggør mening, der optræder som en reproduktion af begivenhedens basale præ-semantiske dimension i vores eget mentale rum – hvor det præ-semantiske udgør et endeligt, "biografisk" erindrings- og kapacitets-kontinuum, hvis mindsteenheder ikke kan defineres.

Translokutionaritetsbegrebet udtrykker dette, ved at lyden, der også som fysisk størrelse selv fysisk inkorporerer intentionaliteten, medproducerer tanken.

Dette viser sig i begivenhedens uendelige fordobling, fordi enhver begivenhed, idet den sker, og dermed erfares, allerede er en ny begivenhed.

Dermed kan begivenheden ikke afgrænses i forhold til sig selv.

Det kan vi også, med Badiou's terminologi udrykke således – hvis vi på skrømt accepterer, at den er en mængde - at begivenheden netop kendetegnes af at være denne type mængde, der både er medlem, og ikke medlem af sig selv. Dette er naturligvis kriteriet på, at en begivenhed kan være unik. Dvs., at hvis begivenheden skulle være en mængde, der er medlem af sig selv, så ophæves dette, ved at den overhovedet kun kan ske som semantisk distinkt menings-enhed, for så vidt den straks bliver medlem af en ny mængde, som ikke er medlem af denne første mængde. Med andre ord, en begivenhed er altid i en

begivenhed. Dette er naturligvis et nøgleproblem hos Badiou, når han tematiserer "uskuelighed og navngivning" og placerer subjektet i begivenheden i *L'Être et l'événement* i de sidste meditationer, hvor han binder en reflektive navngivnings umulighed til begrebet "forcage" (overvægt), men samtidig prøver at etablere subjektets mulighed for at forholde sig til sandheden.²

Mængdeteorien er en forførelses metafor, for så vidt det sikkerhedsnet, som vores tyrkertro på logik, matematik og videnskab tilsyneladende giver tanken - desværre excellerer Deleuze også i naturvidenskabelige metaforer, og tager derved sandheden i sin egen tilnærmelse på forskud – men den er ikke egnet til at fatte begivenhedens niveau af ambivalens og raffineret selvreference, der spiller på spændingen mellem ordet og begrebet.

Dette skyldes først og fremmest, at vi relaterer til begivenheder gennem ord, både i erfaring og handling. Begrebet lægger op til at blive opfattet mængdeteoretisk, det trygler om det, men der er afgørende forskelle på begrebet og ordet: ordet kan aldrig være en mængde, og dermed heller ikke en mængde, der er medlem af sig selv. Det skyldes dets fysiske side, "phoné"; dets ambivalens, og fysiske inkorporation, der er signeret af dets skjulte genealogi; og det skyldes, at det altid er kollektivt, og dermed, både som talt og tænkt, bestemt af begivenheden selv. Det, der bestemmer begivenhedens indhold, er således både bestemt af begivenheden og ikke bestemt af den. Ordet bærer immanent i sig hele materialitetens vægt gennem sin forankring i det kropslige univers, der udgør dets betydningskraft og hemmelighed. Ordet kommer fra verden, det gør begrebet ikke, det kommer fra ordet – Badiou kunne have lært det af sin nestor Stéphane Mallarmé. Og det er som ord, at begrebet går tilbage til verden og kan forvandle den eller bekræfte den, fordi ordet også er fysisk og dermed reelt kollektivt. Ordet er direkte politisk, det er begrebet ikke. Således vil en bestemmelse af begivenheden som selvberørende menings-mængde gøre det sociale uforståeligt, eller projicere det ind i en profan form for leibnizsk monadologi.

Det er ordet, der skaber alma-begivenhedens tomme uendelighed, og det er ordet, der udfordrer den.

² p.441ff.

Fatal er således sidestillingen af det materielle plan med meningen. Her reproducerer Badiou netop Deleuzes største svaghed i hans forståelse af begivenheden. For hele problemet er at tænke sammenhængen mellem tynchanon og pragma, mellem materielt, ontologisk niveau og immaterielt, semantisk niveau – det vidste stoikerne.

Man er simpelthen nødt til at tænke det materielle som immanent i begivenheden selv, ellers reproducerer man den cartesianske dualisme – og det er fransk tænknings børnesygdom, som hverken Badiou eller Deleuze kan overvinde med Hegels grandeur og konsekvens, selvom Deleuze ender i en quasi-hegeliansk teori om begivenheden.

Badiou har naturligvis ret i, at det materielle og det immaterielle altid er til stede i begivenheden, men de kan ikke sidestilles, og de kan slet ikke modstilles gennem postulatet om, at begivenheden unddrager sig ontologien. Hvis den skulle gøre dette, ville handlingen i fysisk forstand, som bærer af mening, være komplet uforståelig – med mindre man indførte en "koglekirtel" som Descartes. Selv Descartes siger trods alt – og modsiger derved fundamentalt sig selv, men kun positivt – i *Les passions de l'ame*: "... også når vi taler, tænker vi kun på den mening, som vi vil udtrykke". Vi kan med andre ord ikke tale ved at operere på taleorganernes niveau, ligesom vi ikke kan se en genstand langt borte ved at befale pupillerne at åbne sig.³

Mening og materie er uadskillelige sider af samme sag, og prisen for dette er for det første, at begivenheden i sit væsen "ikke findes", og for det andet, at al mening genereres på et ontologisk niveau, der markeres gennem det faktum, at mening, den vi erfarer i det, der sker, og den, vi erfarer gennem det, vi tænker og gør, skabes på et præ-semantisk niveau, der er ontologisk faktisk, men erkendelsesteoretisk utilgængeligt.

Badiou ofrer skeen, det processuelle, for mængdeteoriens statiske univers.

³ René Descartes: *Les Passions de l'Ame. Die Leidenschaften der Seele*. Fransk-tysk dobbelttekst. Hamburg: Felix Meiner 1996. Paragraf 44.